

חופה קונה

1. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף ה עמוד א – עמוד ב

אמר רב הונא: חופה קונה מקל וחומר, ומה כסף שאינו מאכיל בתרומה - קונה, חופה שמאכלת בתרומה - אינו דין שתקנה. וכסף אינו מאכיל? והאמר עולא: דבר תורה, ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה, שנאמר: וכהן כי יקנה נפש קנין כספו, והאי קנין כספו הוא, ומה טעם אמרו אינה אוכלת? גזירה שמא ימזגו לה כוס בבית אביה ותשקנו לאחיה ולאחותיה! אלא פריך הכי: ומה כסף שאינו גומר - קונה, חופה שגומרת - אינו דין שתקנה. מה לכסף שכן פודין בו הקדשות ומעשר שני! ביאה תוכיה. מה לביאה שכן קונה ביבמה! כסף יוכיה. וחזר הדין: לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה, הצד השווה שבהן - שקונין בעלמא וקונין כאן, אף אני אביא חופה - שקונה בעלמא וקונה כאן. מה לצד השווה שבהן - שכן הנאתן מרובה! שטר יוכיה. מה לשטר שכן מוציא בבת ישראל! כסף וביאה יוכיהו. וחזר הדין: לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה, הצד השווה שבהן - שקונין בעלמא וקונין כאן, אף אני אביא חופה - שקונה בעלמא וקונה כאן. מה להצד השווה שבהן - שכן ישנן בע"כ! ורב הונא? כסף מיהא באישות לא אשכחן בע"כ. אמר רבא, שתי תשובות בדבר: חזא, דשלש תנן וד' לא תנן; ועוד, כלום חופה גומרת אלא ע"י קידושין, וכי גמרי' חופה שלא ע"י קידושין מחופה שע"י קידושין? א"ל אביי, הא דקאמרת: ג' תנן וד' לא תנן, תנא מילתא דכתיבא בהדיא קתני, מילתא דלא כתיבא בהדיא לא קתני; ודקאמרת: כלום חופה גומרת אלא ע"י קידושין, רב הונא נמי ה"ק: ומה כסף שאינו גומר אחר כסף - קונה, חופה שגומרת אחר כסף - אינו דין שתקנה.

2. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף כד עמוד ב – כה עמוד א

מתני'. שור המזיק ברשות הניזק כיצד? נגח, נגף, נשך, רבץ, בעט, ברשות הרבים - משלם חצי נזק, ברשות הניזק - רבי טרפון אומר: נזק שלם, וחכמים אומרים: חצי נזק. אמר להם רבי טרפון: ומה במקום שהקל על השן ועל הרגל ברשות הרבים שהוא פטור, החמיר עליהן ברשות הניזק לשלם נזק שלם, מקום שהחמיר על הקרן ברה"ר לשלם חצי נזק, אינו דין שנחמיר עליו ברשות הניזק לשלם נזק שלם! אמרו לו: דיו לבא מן הדין להיות כנדון, מה ברה"ר - חצי נזק, אף ברשות הניזק - חצי נזק. אמר להם: אף אני לא אדון קרן מקרן, אני אדון קרן מרגל, ומה במקום שהקל על השן ועל הרגל ברה"ר - החמיר בקרן, מקום שהחמיר על השן ועל הרגל ברשות הניזק - אינו דין שנחמיר בקרן! אמרו לו: דיו לבא מן הדין להיות כנדון, מה ברה"ר - חצי נזק, אף ברשות הניזק - חצי נזק. גמ'. ור"ט לית ליה דיו? והא דיו דאורייתא הוא! דתניא: מדין ק"ו כיצד? ויאמר ה' אל משה ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים, ק"ו לשכינה ארבעה עשר יום, אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון! כי לית ליה דיו - היכא דמפריך ק"ו, היכא דלא מפריך ק"ו - אית ליה דיו, התם שבעה דשכינה לא כתיבי, אתא ק"ו אייתי ארבסר, אתא דיו אפיק שבעה ואוקי שבעה, אבל הכא חצי נזק כתיב, ואתא ק"ו ואייתי חצי נזק אחרינא ונעשה נזק שלם, אי דרשת דיו אפריך ליה ק"ו

3. תוספות מסכת קידושין דף ה עמוד ב ד"ה חופה

חופה שגומרת אינו דין שתקנה - וא"ת נימא דיו אסוף דינא דמהיכא מייתית דחופה קונה משום דגומרת דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה להלן אחר כסף אף כאן לאחר כסף וי"ל דאתיא כרבי טרפון דאמר (בב"ק דף כה.) היכא דמיפריך קל וחומר לא אמר דיו והכא אי אמר דיו מיפריך קל וחומר דלאחר כסף לא איצטרך

4. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף י עמוד ב

תא שמע, וכבר שלח יוחנן בן בג בג אצל רבי יהודה בן בתירה לנציבין: שמעתי עליך, שאתה אומר ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה. שלח לו: ואתה אי אתה אומר כן? מוחזקני בכך שאתה בקי בהדרי תורה, לדרוש בקל וחומר אי אתה יודע? ומה שפחה כנענית שאין ביאתה מאכילתה בתרומה - כספה מאכילתה בתרומה, זו שביאתה מאכילתה בתרומה - אינו דין שכספה מאכילתה בתרומה! אבל מה אעשה, שהרי אמרו חכמים: אין ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה

5. תוספות מסכת קידושין דף י עמוד ב ד"ה זו

זו שביאתה מאכילתה בתרומה - פ"ה דבנישאת פשיטא דכ"ע מודו דלא חיישינן לסימפון דאין אדם שותה בכוס אלא א"כ בודקו וידע וקבל עליו וקשה מה שפירש בקונט' דאיירי בנישאת דהא לא בא רבינא ליישב אלא דאירוסין עושה ויש ליישב דה"ק כי היכי דבנישואין פשיטא ליה דאכלה דכ"ע מודו דאין אדם שותה בכוס אלא א"כ בודקו ה"נ אינו בא עליה אלא א"כ בודקה ואין אדם עושה בעילתו בעילת זנות והרר"ם פירש דה"ק מה שפחה כנענית שאין ביאתה מאכילתה בתרומה אפילו מן התורה כספה מאכילתה אפילו מדרבנן זו שביאתה מאכילתה מן התורה אינו דין שסכפה מאכילתה אפילו מדרבנן ומיירי שפיר בביאה שלא ע"י חופה.

6. תוספות הרא"ש מסכת קידושין דף ה עמוד א ד"ה חופה

חופה שמאכלת בתרומה אינו דין שתקנה. וכיון שהיא קונה גם היא גומרת דמאי אולמיה דחופה שאח"כ להיות גומרת טפי מחופה זו, או שמא לרב הונא חופה קונה וביאה שאח"כ גומרת.

7. ר"ן על הרי"ף מסכת קידושין דף ה עמוד ב ד"ה גרסינן

ואיכא למידק ביאה דקניא בתר קידושין היכי דמי אי דאיכא חופה ביאה למה לי ואי דליכא חופה כיון שביאת איסור היא דהא קי"ל (ירושלמי פסחים פ"י הלכה א) הבא על ארוסתו בבית חמיו לוקה אינו בדין שתקנה דהא בפרק ארבעה אחין (דף כט ב) אמרינן דאפילו למ"ד מאמר קונה קנין גמור מאמר דהתירא קני מאמר דאיסורא לא קני י"ל דאין ה"נ דאם בא עליה שלא לשם נישואין אלא דרך זנות דאינו קונה ולוקה אבל בא עליה לשם נישואין קונה ואינו לוקה דאף על גב דלא אשכחן בהדיא דקני [דף ה: וכתובות מח ב] אלא חופה סברא הוא דכיון דחופה לא קניא אלא מפני שהיא צורך ביאה כל שכן ביאה עצמה שקונה ועוד שיש ללמוד כן מדין ק"ו ומה יבמה שאין כסף קונה בה ביאה גומרת בה זו שכסף קונה בה אינו דין שביאה גומרת בה וליכא למיפרך כדפרכינן בגמרא [דף ד ב] מה ליבמה שכן זקוקה ועומדת שאף זו זקוקה ועומדת

8. תלמוד בבלי מסכת כתובות דף ב עמוד א

הגיע זמן באחד בשבת, מתוך שאינו יכול לכונס - אינו מעלה לה מזונות; לפיכך, חלה הוא, או שחלתה היא, או שפירסה נדה - אינו מעלה לה מזונות.

9. תלמוד בבלי מסכת כתובות דף ג עמוד ב

/מתני'/. אף על פי שאמרו בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה, אם רצה להוסיף אפי' מאה מנה - יוסיף. נתארמלה או נתגרשה, בין מן הארוסין בין מן הנשואין - גובה את הכל; רבי אלעזר בן עזריה אומר: מן הנשואין - גובה את הכל, מן האירוסין - בתולה גובה מאתים, ואלמנה מנה, שלא כתב לה אלא על מנת לכונסה

10. תלמוד בבלי מסכת כתובות דף נו עמוד א

רב אשי: נכנסה לחופה ופירסה נידה, מהו? אם תימצי לומר חיבת חופה קונה - חופה דחזיא לביאה, אבל חופה דלא חזיא לביאה לא, או דלמא לא שנא? תיקו.

11. רא"ש מסכת כתובות פרק ה סימן ו

כתב הרמב"ם ז"ל בפ' עשירי מהלכות אישות משתיכנס לחופה נקראת נשואה אף על פי שלא נבעלה והוא שתהא ראויה לבעילה אבל אם היתה נדה אף על פי שנכנסה לחופה ונתייחד עמה לא גמרו הנשואין עדיין והרי היא כארוסה עדיין ונראה שדקדק זה מהך דשמעתין ומפרש כך את"ל חיבת חופה קונה חיפת חופה דחזי לביאה מיקרי חופה או דלמא ל"ש ועלתה בתיקו הלכך לא הויה חופה וקשה דמ"ש דמביעיא לרב אשי על חופה דהכא אמאי לא מביעיא ליה אמתני' דאין האשה אוכלת בתרומה עד שתיכנס לחופה ופירסה נדה מהו שתאכל בתרומה וכן בכ"מ שנזכרה לחופה בש"ס מצי למביעיא הך בעיא חופת נדה הוי חופה אי לאו והמדקדק בשמועה זו יבין דפשיטא ליה דחופת נדה הוי חופה

אלא דמיבעיא ליה את"ל דלרבי אלעזר בן עזריה זכתה בחיבת חופה בלא ביאה חופת נדה מהו חופה דמתחזיא לביאה אין דמסתמא על חופה דחזיא לביאה כתב לה ולא על חופה דלא חזי לביאה דאע"ג דחופתה חופה לא כתב לה אדעתא דחופה שאינה ראויה לביאה דמסתבר דעיקר האומדנא על קירוב דעת של חיבת ביאה ודי לנו אם נאמר אדעתא דחופה דחזיא לביאה... ועוד כתב שם ולא תנשא עד שתטהר ואין מברכין לה ברכת חתנים עד שתטהר ונראה דראייתו היא מההיא דריש מכילתין (דף ב א) לפיכך חלה הוא או שחלתה היא או שפרסה נדה אין מעלה לה מזונות אלמא דפרסה נדה אינה יכולה לכנוס כמו בחלתה *ולאו ראייה היא דההוא דחשיב ליה אונס לא בשביל שיהא אסור לכנוס אלא משום דבהגעת זמן הנשואין מיחייב הבעל במזונותיה משום שיש לו ליכנוס ומצי למימר למה אכנוס מאחר שאינה ראויה לביאה

12. שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין סימן נה סעיף א רמ"א שם

ו"א דחופת בתולה משיצאה בהינומא; ואלמנה, משנתייחדו (תוספות פ"ק דיומא). והמנהג פשוט עכשיו לקרות חופה מקום שמכניסים שם יריעה פרוסה על גבי כלונסות, ומכניסים תחתיה החתן והכלה ברבים, ומקדשה שם ומברכין שם ברכת ארוסין ונשואין, ואח"כ מוליכים אותם לבית ואוכלים ביחד במקום צנוע, וזהו החופה הנוהגת עכשיו. ועיין לקמן סי' ס"ב סע' ט' וסימן ס"א.

13. חידושי הרשב"א מסכת קידושין דף ה עמוד ב ד"ה אמר רבא

אמר רבא שתי תשובות בדבר כו'. ופריק להו אביי, ורבינו אלפסי לא הביא הא דרב הונא כלל וכן לא הביא הא דאמרין בריש מכלתין מנינא דרישא למעוטי מאי למעוטי חופה, נראה דס"ל דספיקא הוי וכ"כ ר"ח ז"ל דספיקא הוי דהא פריק אביי כל מאי דאקשו לי' ואף על גב דסתם תלמודא קאמר למעוטי חופה, והדר בעי ולר"ה מאי איכא למימר, לא אלימא למדחי דר"ה בהכי דהא לקמן אמר' דכותה ואינו נקנה בתורת תבואה וכלים ומאי ניהו חליפין ואקשינן ולר"ג דאמר פירי לא עבדי חליפין מאי איכא למימר, ובההיא ודאי קיי"ל כר"ג, והרבה כיו"ב ורבא נמי דאקשי ליה הא פרקינהו אביי לתשובותיו, ואף על גב דאביי ורבא הלכה כרבא בהא מדשתיק לי' רבא אפשר (נ"א: ש"מ) דקבולי קבלה מיניה, ועוד דהו"ל ר"ה ואביי רבים לגבי רבא, אבל בעל הג"כ דהא דר"ה ליתא מדאמרין לעיל מנינא דרישא למעוטי מאי למעוטי חופה, ומטין דבריו דהא דאמרין לקמן ומאי ניהו חליפין ולר"ג דאמר פירי לא עבדי חליפין מאי איכא למימר לא דמיא להא דהכא קאמר תלמודא להדיא סתם למעוטי דר"ה אלמא מוסכם הוא אצלם דר"ה ליתא אבל לקמן דאמרין ומאי ניהו חליפין לאו תלמודא נסיב ליה אלא דחויי הוא דקא דחינן לסייעתיה דר"י מההיא ולאו בעיקר אלא בדרך קושיא ותירוץ

14. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף נז עמוד א – עמוד ב

איתמר, רב אמר: יש חופה לפסולות, ושמואל אמר: אין חופה לפסולות

15. רש"י מסכת יבמות דף נז עמוד ב ד"ה יש חופה

יש חופה לפסולות - כה"ג שהכניס אלמנה בת כהן לחופה ולא בא עליה ומעיקרא נמי לא קידשה אפילו הכי פסלה מתרומה דבי נשא דחופה ככניסת בעילה דמיא.

16. תוספות מסכת יבמות דף נז עמוד ב ד"ה רב

רב אמר יש חופה לפסולות - נראה לר"י לפרש לפי שיטת הקונטרס דפליגי בחופה בלא כסף דרב ושמואל סברי כרב הונא דאית ליה בריש קידושין (דף ה.) דחופה קונה וקאמר רב דכי היכי דקנו קידושי חופה בכשרות הכא נמי קני בפסולות

17. חידושי הרמב"ן מסכת יבמות דף נז עמוד ב ד"ה רב

רב אמר יש חופה לפסולות. פרש"י ז"ל בחופה שלא קדשה מעיקרא ולא בא עליה. ונראה מלשון פירושו דבין לרב בין לשמואל חופה בלא קדושין אינה קונה אלא מאן דאמר יש חופה משום דכיון דקרובה לביאה פסלה, ואין פירוש זה נכון, משום דכיון דלא קנה אינו בדין שתפסל שאף לכשרות אין חופה בכיוצא בזו